

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13676,Proces-kurii-krakowskiej-ksiaz-Lelito-i-dzialacze-podziemia-narodowego.html>
28.02.2026, 09:31

Proces kurii krakowskiej - (ksiądz Lelito i działacze podziemia narodowego)

30 drukowanych plansz formatu 70×100 cm; dodatkowo plakaty wystawy

Autorzy: dr Filip Musiał

Organizator:

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie

Otwarcie wystawy:

3 lutego 2003 r.

Wystawę przygotowano w rocznicę procesu Kurii Krakowskiej jako oprawę plastyczną sesji naukowej „Do prześladowań nie daliśmy powodu”. W 1948 roku podziemie zbrojne i polityczne było rozbite. Jedynym wrogiem pozostał Kościół katolicki, z którym władze podjęły bezwzględną walkę. Powszechnie stosowano szykany administracyjne i utrudniano wszelkie prace. W latach 1952/1953 przystąpiono do decydującego uderzenia mającego złamać Kościół. Za kratami znalazło się około tysiąca kapłanów, nie wyłączając Prymasa Polski. Przystąpiono do rozbijaniu tych diecezji, które najbardziej przeciwstawiały się sowietyzacji. Proces Kurii krakowskiej był elementem planu realizowanego w całym kraju. Bezpiecze nadarzyła się okazja oskarżenia hierarchów o działalność wywiadowczą. Od maja 1952 r. WUBP prowadził rozpracowanie środowisk narodowych. Zaufane osoby w Kraju drogą korespondencyjną przekazywały informacje na fikcyjne nazwiska i adresy na Zachodzie. Przesyłki dla nich przychodziły z kolei do ludzi, którzy jedynie przyjmowali korespondencję, najczęściej nie wiedząc co się za nią kryje. Wśród osób działających przeciwko komunistom był ks. Józef Lelito, wikary w Rabce-Zdroju. UB rozpracowało całą sieć i dokonało aresztowań. Aresztowanego ks. Lelitę skłoniono, by wskazał dwóch notariuszy Kurii, którzy mieli rzekomo udzielać mu informacji „szpiegowskich”. Obu aresztowano, a w Kurii przeprowadzono rewizję. Proces księdza Józefa Lelity i innych był mistyfikacją. Jego celem miało być skompromitowanie Kościoła katolickiego w Polsce i przedstawienie go opinii społecznej jako niebezpiecznej „reakcyjnej agentury Watykanu”. 27 stycznia 1953 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie ogłosił wyrok. Ks. Józefa Lelitę, Edwarda Chachlicę i Michała Kowalika – skazano na śmierć. Ks. Szymonka na dożywocie, ks. Brzyckiego na 15 lat, ks. Pochopienia na 8, Stefanię Rospond na 6 lat więzienia. Wyroków śmierci nie wykonano. Decyzją Rady Państwa z 18 sierpnia 1953 roku zamieniono je na karę dożywotniego więzienia.

[Proces „Kurii krakowskiej” - WYSTAWA ONLINE](#)